

BIOGRAFIA. Igandean beteko dira hamar urte euskalgintzan eta herrigintzan lan handia egin zuen Zumalabe hil zela

Itzali ez den argi etsigaitza

EUSKALDUNON EGUNKARIAK doan banatuko du etzidamu Lorea Agirrek Joxemi Zumalaberi buruz idatzi duen liburua

Erredakzioa | DONOSTIA

Martin Ugaldek «euskarekiko maitasun istorio» deritzo Joxemi Zumalaberen ibilbideari, eta igandean beteko dira hamar urte ibilbide hori minbiziak eten zuela. EGUNKARIAREN bultzatzailer nagusi eta lehen kontseilari-ordezkaria izango zena 1993ko urtarrilaren 12an hil zen, 42 urte besterik ez zuela, eta, ordurako, euskal kulturaren, prentsaren eta, oro har, herrigintzaren aldeko lan itzela egin zuen. Lan hura gogoratzeko, EGUNKARIAK doan banatuko du igandean Lorea Agirre kazetariak idatzitako *Ipurtargiaren itzal luzea* biografia, Zumalaberen heriotzaren urteurrenean.

'Hemen, gazteagoak'

Joxemi Zumalabe Goenaga 1950. urtean jaio zen, Donostian. Jaioterriko ikastola klandestinoan eta Santo Tomas lizeo sortu berrian egin zituen batxilergoa bukatu arteko ikasketak. Besteak beste, Karnele Esnal, Elbira Zipitria, Karlos Santamaria, Koldo Mitxelena eta Rikardo Arregi izan zituen irakasle urte haietan, eta, pixkanaka-pixkanaka, bere bizitza guztian iraungo zuen euskararen aldeko borrokaren kontzientzia hartuz joan zen Zumalabe herabea, eta *Zeruko Argia*

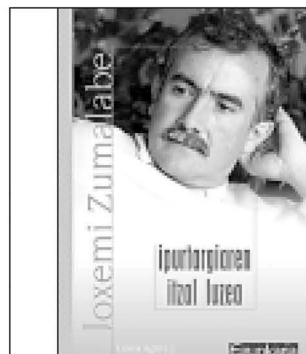

Joxemi Zumalabe, 1989. urtean, EUSKALDUNON EGUNKARIAREN proiektua abian jarriko zuen Egunkaria Sortzen talde eragilea sortu baino hilabete gutxi batzuk lehenago.

astekarian idazten hasi zen, Antton Santamaria eta Rafa Egigurenekin batera. Hamabost urte besterik ez zuen, eta aldizkarian *Gazte naiz* saila zekuten Rikardo Arregik eta Ramon Saizarbitoriak *Hemen,*

gazteagoak izenekoa sortu zuten hurreratu berrientzat. Hura izan zen Zumalabek euskal prentsarekin izan zuen lehen harremana. 1979an, krisi gorrian zegoela eta, *Argia* bihurtu zen *Zeruko Argia*, eta

Zumalabek lan talde berria osatu eta astekaria zulotik ateratzea izan zuen ahalegin nagusia, Joxemari Ostolazarekin batera. *Argia* euskarazko prentsaren bihotz eta motor bihurtu zen. Josu Landa, Pello Zubiria,

Izenburua: Ipurtargiaren itzal luzea.

Egilea: Lorea Agirre.

Argitaldaria: EUSKALDUNON EGUNKARIA.

Orrialdeak: 100.

Prezioa: Urtarrilaren 12an, doan, EGUNKARIAREKIN. Ondoren, liburu dendetan egongo da salgai.

Jon Barandiaran eta Iñaki Uriia izan zituzten lankide.

1988an hasi ziren denak euskarazko egunkari baten aldeko lanean. Proiektu horren inguruan euskalgintzako indarrak biltzeko asmoz, Euskal Kultur Erakundeak (EKB) deituta lehen bilera egin zen Donostian, 1989ko azaroan. 1990eko urtarilean, Egunkaria Sortzen talde eragilea sortu zen. Zumalabek zuzendu zuen talde horren lana, eta, hamabost hilabete gogorren ostean, 1990eko abenduaren 6an argitaratu zen EGUNKARIA. «Bi urtez iraunez gero, irabaziko dugu» esaten zuenak beste bi urtez soilik iraun zuen.

LOREA AGIRRE BIOGRAFIAREN EGILEA

«Hura gabe, gaur egun daukagun EGUNKARIARik ez litzateke izango»

Jakes Goikoetxea | DONOSTIA

EGUNKARIAREN lehen alea kale-ratu zenetik aritu da bertan lanean Lorea Agirre kazetaria, eta bertan ezagutu zuen Joxemi Zumalabe.

■ Hasteko, zergatik identifikatu duzu Joxemi Zumalabe ipurtargiarekin?

Joxemik berak Josu Landarekin batera argitaratu zuen *Ipurtargi beltza* liburuaren oihartzuna dakarrelako, bate-tik. Bestetik, ipurtargiak ongi islatzen duelako haren figura: euskalgintzan eta herrigintzan eragile etsigaitza izan zen, nahiz eta lan hori gehiegi nabarmendu gabe egindakoa izan, argi txiki bat balitz bezala. Hark intuitu zituen proiektu,

egoera eta asmo batzuk gauzatu zuten bera desagertu eta gero. Argi txikia izanagatik, gero eta itzal handiagoa du. Joxemi ez da bukatzen bere heriotzarekin. Erreferentia izan zen jende askorentzat.

■ Liburu hau, neurri batean, harekin zor bat kitatzeko asmotik sortua al da?

Zorrak kitatzekoa baino gehiago, Joxemi izan zena eta egin zuena ezagutarazteko gogo dauka. Aldi berean, aitortza bat egiten zaio. Gaur egun euskalgintzan eta, zehazki, idatzizko euskal komunikabideetan dugun egoera Joxemi bezalako pertsona bat egon zelako dugu, beste askoren artean. 80ko hamarkada hasieran belaunaldi bat egon zen euskal

prentsaren aldeko apustu garbia egin zuena, euskal prentsa hutsetik aurrera atera zuena, eta haiek egindakoaren emaitza gaur egun ikusten dugu. Aitortza egin hori behar zaie Joxemiri eta *Argia*-ko lan taldeari.

■ Lan talde hori nola definituko zenuke?

Zeruko Argia Argia bihurtu zenean, euskal prentsa aurrera atera behar zelako uste erabatekoa zuen lan talde bat bildu zen aldizkarian. Amets edo aldarrikapen gisa, euskarazko egunkari bat egitea ere bazuten. Haiek egon zirelako gaur egun gu. Hainbeste aldatu dira ordutik lan egiteko moduak eta egoerak, non ongi baitator jakitea jende hark no-

EGUNKARIA

la eman zuen dena, eman beharra zegoelako, eman nahi zuelako eta ongi pasatzen zuelako.

■ Joxemiren kasuan, euskarazko egunkaria ote zen haren bizitza proiektua?

Bai. Haren bizitza proiektua, pentsaera eta lana bat dira.

■ Gaur egunkariko orrialdeak maketatzen, bihar ku-

txekin edo Jaurilaritzarekin negoziatzen... denetarik egiten omen zuen, gainera.

Bai, baina *supergizon* bat ere ez zen. Egoerak hala eskatzen zuelako egin zuen gauza asko eta asko. Kontzienteki edo inkontzienteki, 16-17 urterekin euskararen aldeko apustua egin zuen. Euskararekiko maitasunak bere bizitza guztia markatu zuen, eta horrek eraman zuen gauzak egitera. EGUNKARIAN enpresaburu lanak egiten hasi zen, adibidez, eta ez enpresaburu bokazioa zuelako, egoerak hala eskatzen zuelako baizik. Egunero koan etortzen zitzaizkion erronkak onartzen zituen.

■ Joxemi gabe EGUNKARIARik egongo al litzateke? Aitatasuna onartzen zaio, adibidez, liburuan.

Gaur daukagun EGUNKARIARik ez litzateke izango. Beste bat izango litzateke, agian, baina hau ez.